

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації **Савченка Олександра Сергійовича «Управління спроможністю розвитку територіальних громад у процесі післявоєнного відновлення України»**, яка подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 Менеджмент освітньо-наукової програми «Менеджмент».

Дисертаційна робота **Савченка Олександра Сергійовича** на тему: «Управління спроможністю розвитку територіальних громад у процесі післявоєнного відновлення України» була представлена на розширеному засіданні кафедри менеджменту «29» травня 2026 року.

1. Актуальність і наукова новизна дисертаційного дослідження. Актуальність і наукова новизна дисертаційного дослідження Савченка О.С. обумовлена кризою традиційних моделей менеджменту через воєнні дії, оскільки руйнування вимагають від керівництва територіальних громад переходу від стабільного операційного менеджменту до антикризового та стратегічного управління в умовах високого ризику. Дається взнаки і дефіцит управлінських компетенцій. Так, органи місцевого самоврядування стикаються з браком кваліфікованих менеджерів, здатних розробляти конкурентоспроможні проекти відновлення та управляти міжнародними грантами. Нагальною є проблема обмеженості ресурсів через критичне скорочення муніципальних бюджетів, що актуалізує пошук нових управлінських інструментів для оптимізації та підвищення ефективності використання внутрішнього потенціалу територіальних громад, особливо на сільських територіях. Методологічна необхідність оцінки спроможності як управлінської категорії полягає у визнаній соціально-економічній потребі щодо інструментарію для вимірювання готовності органів місцевого самоврядування територіальних громад адекватно реагувати на виклики післявоєнного відновлення та адаптувати організаційні структури під нові завдання.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних засад та розробці прикладного управлінського інструментарію розвитку спроможності сільських і селищних територіальних громад в умовах післявоєнного відновлення. Теоретичне значення дослідження, проведеного в дисертації, полягає у запровадженні до наукового обігу дефініції «спроможність розвитку територіальної громади» як синтетичної категорії менеджменту, що відображає здатність системи управління територіальною громадою забезпечувати прогресивне та стійке покращення її базових соціально-економічних параметрів і добробуту домогосподарств. Наукову цінність має розроблена комплексна система маркерів спроможності розвитку сільських і селищних територіальних громад, які виступають проміжними інструментами

оцінювання та регулювання управлінського впливу на локальні процеси. Ці маркери виконують роль орієнтирів при формуванні інформаційної бази прийняття управлінських рішень. Складовою запропонованої системи є матриця режимів застосування маркерів, яка диференціюється залежно від поточного соціально-економічного стану громади, що дозволяє реалізовувати проактивний менеджмент змін та мінімізувати деструктивний вплив внутрішніх й зовнішніх чинників на розвиток сільських територій.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у розробленні системи показників оцінки спроможності розвитку сільських і селищних територіальних громад, адаптованих для проведення моніторингового самоаналізу соціально-економічного стану територіальної громади не лише діючої, а й потенційної для створення. Впровадження методики виявлення точок зростання територіальної громади спрямоване на забезпечення управлінської здатності органів місцевого самоврядування об'єктивно визначати пріоритетні та найбільш перспективні напрями інвестування й соціально-економічного розвитку. Запропонований підхід відкриває управлінську можливість налаштувати механізм кластерного планування розвитку територіальної громади у стратегічній перспективі на основі аналізу тенденцій планово-звітних показників. Використання типових управлінських рішень для сільських та селищних територіальних кластерів громад із подібними умовами діяльності значно знижує витрати часу та ресурсів на розробку локальних програм повоєнного відновлення.

Впровадження результатів дослідження дозволить органам місцевого самоврядування оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, підвищить обґрунтованість планових завдань та забезпечить синергетичний ефект від взаємодії влади, фермерського бізнесу та населення громади.

Отже, результати дисертаційного дослідження Савченка О.С. мають вагоме наукове і практичне значення, сприяють подальшому розвитку теорії та практики менеджменту на локальному рівні самоуправління в територіальних громадах, а також підтверджують актуальність обраної теми дослідження, її відповідність спеціальності та повоєнним потребам соціально-економічної розбудови життя та добробуту мешканців громади. У роботі обґрунтовано необхідність формування сучасних механізмів управління спроможністю розвитку сільських і селищних територіальних громад щодо досягнення цілей розвитку при плануванні організаційно-економічних і фінансових заходів, спрямованих на виконання завдань післявоєнного відновлення, що є важливим напрямом розвитку сучасної управлінської науки та практики в умовах війни.

Проведене на високому науковому, методичному та аналітичному рівні дослідження дозволило автору сформулювати обґрунтовані висновки та практичні рекомендації щодо удосконалення системи управління всередині територіальних громад сільського і селищного типів на основі формалізації контурів їх внутрішнього управлінського комплексу, що свідчить про успішне вирішення

важливого науково-прикладного завдання. Усе зазначене визначає актуальність та значимість обраної здобувачем Савченком О.С. теми, її предмета та об'єкта дослідження.

2. Зв'язок змісту дисертаційної з науковими програмами, планами і темами. Наукові результати дисертаційного дослідження були отримані також у рамках виконання науково-дослідних і пошукових проєктів у Полтавському університеті економіки і торгівлі, зокрема, через участь у виконанні науково-дослідних тем:

– «Інформація, комунікація та управління знаннями соціально-економічних систем в умовах нової реальності» (державний реєстраційний номер: 0123U103799), де автором розвинуто теоретико-методичне обґрунтування визначення залежності впливу чинників нової адміністративно-територіальної структури на спроможність розвитку сільських і селищних територіальних громад, що, на відміну від існуючих підходів, дозволяє розглядати зміну структури взаємовідносин населених пунктів, які визначені як реципієнти та донори, що необхідні при прийнятті рішень щодо формування показників свідомості суспільства до спроможності створювання, розвитку та подальшого формування процесів функціонування громад;

– «Управління конкурентоспроможністю суб'єктів підприємницької діяльності в умовах невизначеності та ризиків» (номер державної реєстрації: 0124U005231) в процесі роботи здобувача над розвитком якої дістало подальшого розвитку методологічне обґрунтування поняття спроможності розвитку територіальної громади як синтетичної категорії її здатності поступово покращувати стан позитивних економічних показників своєї діяльності та життя людей;

– «Економіка повоєнної відбудови України: організаційно-методичні та управлінські засади» (державний реєстраційний номер: 0124U005228), а межах якої автором удосконалено підхід до розвитку комплексної системи маркерів спроможності розвитку сільських і селищних територіальних громад, як проміжні інструменти впливу у підвищенні або зниженні спроможності територіальних громад до розвитку в результаті реалізації управлінських рішень щодо політики розвитку із урахуванням матриці режимів застосування таких маркерів в залежності від їх стану та характеру їх впливу в управлінні змінами спроможності протидії чинникам розвитку громад.

Наукова співпраця здобувача з кафедрою менеджменту державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» у роботі над науково-дослідною темою «Удосконалення методів підготовки фахівців з менеджменту та методів управління організаціями, підприємствами та

регіональним розвитком в умовах модернізації економіки» (номер державної реєстрації 0117U005552) своїм результатом має подальший розвиток теоретичного узагальнення сутності спроможності розвитку територіальних громад і її значення в процесі післявоєнного відновлення, яке розкривається у радикальному покращенні соціально-економічного розвитку та якості муніципального самоврядування через врахування регіонального чинника при реформуванні бюджетних відносин між територіальними громадами та державним бюджетом.

Тема дисертації, об'єкт, предмет та завдання дослідження відповідають предметній області спеціальності 073 Менеджмент.

3. Наукова новизна одержаних в дисертації результатів та висновків результатів дослідження. За основний науковий результат дисертаційної роботи визнається системне вирішення важливого науково-прикладного завдання через розробку цілісної системи управління спроможністю розвитку сільських і селищних громад, адаптованого до умов післявоєнного відновлення України.

Доведена в дисертації наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в такому:

уперше:

– введено до наукового обігу поняття «спроможності розвитку» територіальної громади як синтетичної категорії, що відображає її здатність поступово покращувати стан позитивних економічних показників своєї діяльності й життя людей (п. 2.2, с. 114-116);

– розроблено комплексну систему маркерів спроможності розвитку сільських і селищних територіальних громад для прийняття та реалізації управлінських рішень у сфері політики соціально-економічного розвитку на основі управління змінами позитивного і негативного характеру у стані спроможності територіальної громади; (с. 178-181; с.194-196);

удосконалено:

– систему показників оцінки спроможності розвитку територіальних громад сільського й селищного на основі методики дослідження точок зростання громади з отриманням транспарентних результатів обстеження для стейкхолдерів, що, на відміну від існуючих підходів, дозволяє комплексно розвивати механізм налаштування спроможності розвитку громади на плановий період з урахуванням визначених тенденцій планово-звітних показників та точок зростання для сільських кластерів громад (п. 2.3, с. 119-147);

– теоретичне обґрунтування визначення залежності впливу структури нового адміністративно-територіального устрою на спроможність розвитку сільських і селищних територіальних громад, що, на відміну від існуючих підходів, дозволяє розглядати реформування взаємовідносин між органами самоврядування населених пунктів, визначених як реципієнти та донори, в результаті чого створюються підстави розуміння умов розвитку за визначеними категоріями

зубожіння чи розвитку із урахуванням критеріїв спроможності громад внаслідок освітньої та медичної реформ, відкриття можливостей заробляти створеними територіальними громадами власних коштів, необхідних для забезпечення поточних потреб та соціально-економічного розвитку сільських територій, а також необхідні при прийнятті рішень щодо формування показників свідомості суспільства до спроможності щодо результативної участі у процесах подальшого реформування адміністративно-територіального устрою (п. 2.1, с. 78-96);

– теоретичні положення щодо впливу параметрів сільських територій та чисельності їх населення на спроможність розвитку територіальних громад, що, на відміну від існуючих підходів, дозволяє враховувати відносні показники при визначенні напрямів розвитку та трендів їх змінюваності залежно від бюджетних, логістичних характеристик громади і характеру реформованих відносин між населеними пунктами нових укрупнених одиниць адміністративно-територіального устрою (с. 82-90; с.106-108; с. 121-123);

– механізм управління спроможністю розвитку сільських і селищних територіальних громад, спрямований на забезпечення досягнення цілей соціально-економічного розвитку при плануванні діяльності на основі розробки переліку організаційно-економічних і фінансових заходів їх виконання, що, на відміну від існуючих підходів, дозволяє комплексно формувати рушій підвищення спроможності розвитку громади як окремий об'єкт планування, забезпечення й контролю налаштування реформованого суспільного життя громади з метою систематичного підвищення її бюджетного та ресурсного потенціалу у процесі післявоєнного відновлення (п. 3.2);

набули подальшого розвитку:

– теоретичні узагальнення сутності спроможності розвитку територіальних громад і їх значення в процесі післявоєнного відновлення, що спрямовані на радикальне покращення соціально-економічного розвитку, самоврядування на основі врахування регіональних особливостей при реформуванні територіальних громад, що, на відміну від існуючих підходів, дозволяє комплексно враховувати перелік ознак спроможності при створенні нових територіальних громад та передбачає доповнення чинниками, які зарекомендували себе як ефективні у зарубіжній практиці формування спроможних до розвитку економічних регіонів, які мають бути враховані як окремі аспекти районування територіальних громад з урахуванням можливостей інтернаціоналізації та міжнародного спрямування їх діяльності, економічного локалізму, на території яких експлуатуються природні ресурси, формуючи діяльність за рахунок власних коштів, а також коштів з державного бюджету, забезпечуючи формування системи управління розвитком спроможності територіальних громад у руслі регіонального економічного розвитку (п. 3.3; с. 189-192);

– теоретичні обґрунтування та узагальнення щодо суті й складу системи управління всередині територіальних громад сільського і селищного типів на

основі визначення контурів формалізації управлінського комплексу самоврядування громад, що, на відміну від існуючих підходів, дозволяє через суб'єктно-об'єктні відношення забезпечувати ефективність триланкової структури системи управління в територіальних громадах, що виражається чіткими критеріями оцінки досягнення цілей управління в публічному просторі окремих гілок місцевої влади щодо управління спроможністю розвитку територіальних громад (п. 3.2; с. 194-208).

4. Теоретична та практична цінність дослідження. Теоретична цінність дисертації полягає у розвитку та поглибленні теоретико-методичних та прикладних засад управління спроможністю розвитку територіальних громад в умовах післявоєнного відновлення сільських територій в межах спеціальності 073 «Менеджмент». Результати дослідження розширюють наукові уявлення про підходи до реформування адміністративно-територіального устрою у руслі забезпечення результативного регіонального соціально-економічного розвитку.

У дисертації здійснено ґрунтовне дослідження теоретичних підходів до розуміння системи взаємозв'язків формування спроможності розвитку територіальної громади, визначено особливості методики її оцінки через маркери змін, обґрунтовано механізм управління цим процесом з боку органів місцевого самоврядування, який охоплює бюджетні та підприємницькі інструменти загального характеру, а також властиві особливому періоду повоєнного відновлення України.

Здобувачем розвинуто теоретичне обґрунтування через узагальнення положень щодо суті й складу системи управління в органах самоврядування територіальних громад сільського і селищного типів на основі визначення контурів формалізації управлінського комплексу методів, інструментів та важелів самоврядування громад. Це дало змогу розкрити концептуальні аспекти побудови суб'єктно-об'єктних відносин у триланковій структурі системи місцевого самоуправління, орієнтованій на досягнення цілей соціально-економічного розвитку через управління публічним простором суспільного життя громади в процесі повоєнного відновлення сільських територій.

Важливим теоретичним здобутком є поглиблення обґрунтування механізму впливу структури нового адміністративно-територіального устрою на спроможність розвитку сільських і селищних територіальних громад. Це дозволило вдосконалити реформування взаємовідносин між органами самоврядування у населених пунктах щодо забезпечення потреб соціально-економічного розвитку сільських територій через прийняття рішень щодо формування показників свідомості у суспільстві до його здатності брати результативну участь у процесах реформування адміністративно-територіального устрою України.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що основні теоретичні положення дисертації доведено до рівня методичних розробок і

практичних рекомендацій, впровадження яких сприятиме підвищенню спроможності територіальних громад до розвитку у післявоєнний період.

Зокрема, розроблено систему показників оцінки спроможності розвитку територіальних громад сільського й селищного через дослідження точок зростання загального рівня соціально-економічного розвитку у повоєнний період з отриманням транспарентних результатів обстеження для потенційних інвесторів відновлення сільських територій. Це забезпечує комплексне поєднання інтересів стейкхолдерів у процесі налаштування територіальних громад до утворення ефективних сільських кластерів.

Практичну цінність має розроблена в дисертації комплексна система маркерів спроможності розвитку сільських і селищних територіальних громад для підвищення якості аналітичного обґрунтування управлінських рішень у сфері політики соціально-економічного розвитку на основі управління змінами позитивного і негативного характеру у стані спроможності до розвитку територіальних громад.

Запропоновані автором рекомендації спрямовані на підвищення транспарентності управлінських процесів на рівні місцевого самоврядування у територіальних громадах, удосконалення механізму використання управлінських інструментів щодо реформування післявоєнного суспільного життя громади через розвиток бюджетного та ресурсного потенціалу сільських територій, підвищення оперативності прийняття управлінських рішень та посилення адаптивності місцевого самоуправління до післявоєнних викликів.

Висновки та пропозиції, отримані у дисертації пройшли апробацію та впроваджені на регіональному рівні у практику діяльності Виконавчого комітету Лубенської міської ради Лубенського району Полтавської області, Долинської міської ради Калугського району Івано-Франківської області, Миргородської міської ради Полтавської області, що має документальне підтвердження у вигляді довідок про впровадження результатів дисертаційного дослідження. Також науково-практичні результати дисертації прийняті до використання в освітньому процесі Полтавського університету економіки і торгівлі під час викладання дисциплін управлінського спрямування та виконання науково-дослідних робіт.

Отже, результати дисертації Савченка О.С. мають вагомe теоретичне та практичне значення, сприяють подальшому розвитку теорії управління сталим розвитком в територіальних громадах та формують науково-методичне підґрунтя для впровадження актуальних управлінських рішень у повоєнну розбудову життя сільських і селищних територіальних громад через удосконалення бюджетної децентралізації в контексті підвищення результативності реформування адміністративно-територіального устрою України.

5. Використання результатів роботи. Результати дисертації здобувача пройшли апробацію та впроваджені у практичну діяльність Виконавчого комітету Лубенської міської ради Лубенського району Полтавської області (від 20.05.2026

року №02.115/630); Долинської міської ради Калугського району Івано-Франківської області (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження від 20.05.2026 року № 810/05-1923в); Миргородської міської ради Полтавської області (акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження від 26.05.2026 року № 1823/01-35). В управлінській діяльності органів місцевого самоврядування використано окремі науково-методичні розробки здобувача щодо управління спроможністю розвитку сільських і селищних територіальних громад в частині механізму забезпечення досягнення повоєнних соціально-економічних цілей суспільного життя мешканців територій постраждалих від війни регіонів України.

Практичне застосування результатів дослідження сприяло вдосконаленню процесів планування, контролю та координації проектної діяльності органів місцевого самоврядування, підвищенню рівня результативності їх управлінських рішень щодо використання механізму бюджетної децентралізації на користь спроможності розвитку територіальних громад до створення нових ефективних структур адміністративно-територіального устрою.

Окремі результати дисертаційної роботи також впроваджено в освітній процес Полтавського університету економіки і торгівлі та використовуються під час викладання дисциплін: «Економіка територій і територіальних громад», «Економіка сталого розвитку: стандарти і оцінювання ESG», «Управління бізнес-процесами та операційна ефективність», «Сучасні концепції та теорії управління» (довідка №45-15/13 від 17.03.2026 р.); а також є частиною виконання науково-дослідних тем: № 493/23 «Інформація, комунікація та управління знаннями соціально-економічних систем в умовах нової реальності» (державний реєстраційний номер 0123U103799); № 498/24 «Управління конкурентоспроможністю суб'єктів підприємницької діяльності в умовах невизначеності та ризиків» (номер державної реєстрації: 0124U005231); № 497/24 «Економіка повоєнної відбудови України: організаційно-методичні та управлінські засади» (державний реєстраційний номер 0124U005228).

Наукові результати дисертації стали частиною результатів науково-дослідної роботи кафедри менеджменту державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» в рамках теми «Удосконалення методів підготовки фахівців з менеджменту та методів управління організаціями, підприємствами та регіональним розвитком в умовах модернізації економіки» (номер державної реєстрації 0117U005552).

Факти впровадження результатів дисертаційного дослідження у практику управлінської діяльності місцевих органів самоврядування територіальних громад, а також в освітній процес закладу вищої освіти підтверджує їх прикладну цінність, практичну значущість і можливість використання для підвищення результативності реформування адміністративно-територіального устрою та

вдосконалення бюджетної децентралізації сільських територій в умовах війни та повоєнного відновлення.

6. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі. Дисертація Савченка Олександра Сергійовича є самостійно виконаним науковим дослідженням, у якому викладено авторський підхід до вирішення важливого науково-прикладного завдання у сфері соціально-економічного розвитку сільських територій через розробку цілісної системи місцевого самоуправління спроможністю розвитку територіальних громад, адаптованого до умов післявоєнного відновлення України.

Наукові положення, висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі, є результатом самостійно проведеного автором дослідження. Особистий внесок здобувача полягає у розвитку теоретичних підходів до трактування управління спроможністю розвитку територіальної громади, обґрунтуванні особливості цього процесу для сільських територій у удосконаленні механізму реформування суспільного життя громади у післявоєнний період відбудови через управлінські інструменти планування бюджетів, налаштування міжбюджетних відносин, організації джерел доходів власних коштів громади, зокрема за рахунок створення умов для розвитку фермерського бізнесу та інших видів діяльності суб'єктів господарювання.

Здобувачем самостійно проведено аналітичні дослідження запропонованих маркерів для оцінки змін спроможності сільських і селищних територіальних громад під впливом чинників, породжених процесом реформування адміністративно-територіального устрою України, а також бюджетною децентралізацією, а також алгоритмізовано управління спроможністю розвитку територіальних громад на сільських територіях за умов післявоєнного відновлення.

Особистий внесок здобувача у наукові праці, опубліковані у співавторстві, чітко визначено та наведено в переліку публікацій за темою дисертаційного дослідження.

Виконання дисертації започатковане на кафедрі менеджменту державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» під науковим керівництвом доктора економічних наук, професора Колосова Андрія Миколайовича, та знайшла своє завершення на кафедрі менеджменту Полтавського університету економіки і торгівлі під науковим співкерівництвом двох науково-педагогічних викладачів: професора кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем, д.е.н., професора Рогози Миколи Єгоровича та професора кафедри менеджменту, д.е.н., професор Колосова Андрія Миколайовича.

За результатами перевірки дисертаційної роботи на академічну добросовісність встановлено, що вона є результатом самостійної науково-дослідної роботи автора, не містить ознак академічного плагіату, генерації штучним

інтелектом, фабрикації чи фальсифікації наукових результатів, що підтверджується звітом ліцензованої програми StrikePlagiarism (ID 334409064). Використані в роботі наукові положення, ідеї, результати досліджень та текстові фрагменти інших авторів супроводжуються належними посиланнями на відповідні джерела.

Дисертація Савченка О.С. є логічно завершеною та структурованою науковою працею, яка характеризується внутрішньою цілісністю змісту, розкриттям у висновках пов'язаності вирішених завдань із отриманими результатами дослідження, що доводить досягнення поставленої мети в роботі. Дисертація відповідає вимогам щодо оформлення рукописів наукових робіт, що подаються на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 Менеджмент у Полтавському університеті економіки і торгівлі.

5. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача. За темою дисертації Савченком О.С. опубліковано 13 наукових праць, з яких один розділ у колективній монографії за особистим авторством здобувача, п'ять одноосібних статей у наукових фахових виданнях України, одна стаття у складі авторського колективу, що опублікована у рецензованому зарубіжному науковому виданні з відкритим доступом, що індексується міжнародною наукометричною базою Web of Science та шість публікацій у матеріалах міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

П'ять наукових статей опубліковано у виданнях, які на дату виходу публікацій були включені до Переліку наукових фахових видань України. Зазначені публікації відповідають вимогам п. 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та зараховуються як п'ять наукових публікацій.

Особистий внесок здобувача у колективній статті чітко визначений і полягає у вдосконаленні аргументації нового розуміння виявлених суперечностей реформи місцевого самоврядування в Україні через доведення за допомогою економіко-математичного моделювання позитивного впливу збільшення площі сільськогосподарських угідь у територіальних громадах на обсяг власних доходів їх муніципальних бюджетів.

Результати дисертації пройшли належну широту апробації на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, за результатами яких опубліковано шість тез доповідей у збірниках матеріалів конференцій. У зазначених публікаціях висвітлено результати дослідження управління процесами формування спроможності розвитку на регіональному рівні екосистеми територіальних економічних кластерів сільських та селищних громад.

В опублікованих працях повною мірою відображено основні положення дисертації, її теоретичні засади, результати аналітичних досліджень, наукову новизну та практичні рекомендації. Тематика публікацій відповідає змісту дисертації, а представлені в них результати є складовими загальної концепції дослідження управління спроможністю розвитку територіальних громад на сільських територіях з акцентом на особливостях умов післявоєнного відновлення їх соціально-економічного розвитку, зокрема через фермерський бізнес як основи регіональної екосистеми, у руслі подальшого поглиблення адміністративно-територіального реформування та бюджетної децентралізації.

Результати наукового дослідження доповідалися на міжнародних науково-практичних конференціях та отримали позитивну оцінку наукової спільноти. Це свідчить про достатній рівень їх апробації та підтверджує наукову й практичну значущість отриманих результатів.

Отже, ступінь висвітлення результатів дослідження, проведеного в дисертації та оприлюднений у наукових публікаціях є достатнім, а апробація висновків та пропозицій роботи відповідає встановленим вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 073 Менеджмент.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Колективні монографії

1. Савченко О. С. Актуалізація розвитку підприємництва як чинника фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад. Теорія та практика управління суб'єктами підприємництва : колективна монографія / за заг. ред. Т. В. Гринько. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. С. 213–222. ISBN 978-617-645-376-5. URL : <https://philarchive.org/archive/PAV-48>.

Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України

2. Савченко О. С. Контури системи управління всередині сільських та селищних об'єднаних територіальних громад. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2021. Вип. 3 (267). С. 85–93. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2021_3_15.

3. Савченко О. С. Обґрунтування напрямків розвитку сільських та селищних територіальних громад Луганської області. Економічний вісник Донбасу. 2021. № 3 (65). С. 238–245. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/181863>.

4. Савченко О. С. Проблеми забезпечення спроможності та ефективності сільських та селищних об'єднаних територіальних громад. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2020. Вип. 6 (262). С. 103–112. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2020_6_18.

5. Savchenko A. Problems of Public Administration in the United Territorial Communities in Ukraine. Економічний вісник Донбасу. 2019. № 4 (58). С. 144–150. URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/169031>.

6. Савченко О. С. Актуалізація нових аспектів формування публічного простору усередині об'єднаних територіальних громад в Україні. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2019. № 6 (329). Ч. 1. С. 44–54. URL : <http://visnyk.luguniv.edu.ua/index.php/vped/article/view/216>.

Статті у рецензованих наукових журналах з відкритим доступом, що індексується міжнародними наукометричними базами й каталогами: Google Scholar, Index Copernicus, Scopus та ін.

7. Kolosov, Andrii & Glinkowska-Krauze, Beata & Chebotarov, Iegor & Savchenko, Oleksandr & Chebotarov, Viacheslav, . "Формування спроможності сільських і селищних об'єднаних територіальних громад в Україні: використання досвіду Польщі, "Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal, Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal, vol. 6(4). DOI: 10.22004/ag.econ.308589. URL: <https://ideas.repec.org/a/ags/areint/308589.html> (Web of Science)

Публікації за матеріалами конференцій

8. Савченко О. С. Актуальні питання розвитку підприємництва в сільськогосподарській сфері. Економіка і менеджмент 2020: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., у 7 т. (Дніпро, 2–3 квіт. 2020 р.). Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. Т. 4: Розвиток глобального підприємництва та управління ефективністю у сфері торгівлі та обслуговування. С. 23–25. URL: <https://confcontact.com/node/698>

9. Савченко О. С. Актуальність зміни парадигми оподаткування доходів фізичних осіб у селищних і сільських територіальних громадах з метою збільшення їх доходів. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : матер. VI Всеукраїнської наук.-практ. конф., м. Полтава, 30–31 березня 2023 . Полтава, 2023. Ч. 1. С. 580–582. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/1239/zbirnykberezen2023ch1sekcija12341.pdf>.

10. Савченко О. С. Визначення актуальних чинників спроможності сільських і селищних об'єднаних територіальних громад. Адміністративно-територіальні vs економічно-просторові кордони регіонів: матер. Міжнар. наук.-практ.-конф. (19-20 березня 2020 р.) / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана» ; редкол.: Данилишин Б. М. (голов. ред.) та ін. Київ : КНЕУ, 2020. С. 415–419. URL : <https://ir.kneu.edu.ua/items/c77ded20-d932-47b6-b370-c886c075161d>;

11. Савченко О. С. Запровадження критеріального підходу до оцінювання рішень при створенні територіальних економічних кластерів. Економіка і

менеджмент 2019: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., (Дніпро, 18–19 квіт. 2019 р.). Дніпро : Видавець Біла К.О., 2019. Т. 8: Економіко-управлінські аспекти розвитку соціально-економічних систем. С. 78–80.

12. Савченко О. С. Механізм використання чинників розвитку сільських і селищних територіальних громад у післявоєнному відновлення сільського господарства України. Актуальні виклики розвитку інформаційної діяльності в глобальному вимірі : матер. Всеукраїнської наук.-практ. конф. Полтава: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2024. С. 316–320. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10180>.

13. Рогоза М.С., Максимчук Р. Ю., Шило В. І., Савченко О.С. Стратегування проектного підходу управління ефективністю процесів сталого розвитку регіону та його суб'єктів. Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління: матеріали XV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції/ за заг. ред. д-ра екон. наук, професора М. Є. Рогози, Г. В. Карнаухової (м. Полтава, 18–19 грудня 2025 року). Полтава: ПУЕТ, 2026. С.248-251. URL: https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/02/zb_econ_today_xv.pdf

Особистий внесок автора: обґрунтовано ідходи поєднання стратегування та проектного підходу, формуючи таким чином інтегрований підхід забезпечення підвищення стійкості регіону та його суб'єктів, сприяють економічному зростанню враховують соціальну справедливість та екологічну стабільність на напрямах та проектах розвитку.

Матеріали конференцій, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Савченко О. С. Актуальні питання розвитку підприємництва в сільськогосподарській сфері. Економіка і менеджмент 2020: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., у 7 т. (Дніпро, 2–3 квіт. 2020 р.). Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. Т. 4: Розвиток глобального підприємництва та управління ефективністю у сфері торгівлі та обслуговування. С. 23–25.

Особистий внесок автора: досліджено специфіку та виокремлено найбільш гострі проблеми розвитку фермерського бізнесу, а також сформульовано рекомендації щодо підвищення ефективності його функціонування.

2. Савченко О. С. Актуальність зміни парадигми оподаткування доходів фізичних осіб у селищних і сільських територіальних громадах з метою збільшення їх доходів. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : матер. VI Всеукраїнської наук.-практ. конф., м. Полтава, 30–31 березня 2023 . Полтава, 2023. Ч. 1. С. 580–582.

Особистий внесок автора: розкрито теоретико-методичні напрями зміни парадигми оподаткування доходів фізичних осіб та вказано на інструменти

оптимізації податкового навантаження в аграрному секторі з метою акумуляції додаткових фінансових надходжень у бюджетах сільських і селищних територіальних громад.

3. Савченко О. С. Визначення актуальних чинників спроможності сільських і селищних об'єднаних територіальних громад. Адміністративно-територіальні vs економічно-просторові кордони регіонів: матер. Міжнар. наук.-практ.-конф. (19-20 березня 2020 р.). МОН України, ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана»; редкол.: Данилишин Б. М. (голов. ред.) та ін. Київ: КНЕУ, 2020. С. 415–419.

Особистий внесок автора: теоретично узагальнено та розширено наукові підходи до трактування категорії «спроможність територіальної громади»; ідентифіковано актуальні чинники (економічні, демографічні, інфраструктурні), які стримують або стимулюють нарощування спроможності сільських і селищних об'єднаних громад.

4. Савченко О. С. Запровадження критеріального підходу до оцінювання рішень при створенні територіальних економічних кластерів. Економіка і менеджмент 2019: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку: зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., (Дніпро, 18–19 квіт. 2019 р.). Дніпро : Видавець Біла К.О., 2019. Т. 8: Економіко-управлінські аспекти розвитку соціально-економічних систем. С. 78–80.

Особистий внесок автора: описано концептуальні контури використання критеріального підходу в процесі обґрунтування рішень щодо створення територіальних економічних кластерів; ідентифіковано систему ключових критеріїв оцінювання потенціалу кластеризації регіональної економіки та розроблено рекомендації щодо їх практичного застосування.

5. Савченко О. С. Механізм використання чинників розвитку сільських і селищних територіальних громад у післявоєнному відновленні сільського господарства України. Актуальні виклики розвитку інформаційної діяльності в глобальному вимірі : матер. Всеукраїнської наук.-практ. конф. Полтава: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2024. С. 316–320.

Особистий внесок автора: розкриті аспекти теоретико-методичних засад формування механізму активізації чинників розвитку територіальних громад, а також визначено пріоритетні напрями та інструменти адаптації сільських і селищних територіальних громад до викликів післявоєнного періоду з метою забезпечення сталого відновлення та модернізації вітчизняного сільського господарства.

6. Рогоза М.С., Максимчук Р. Ю., Шило В. І., Савченко О.С. Стратегування проектного підходу управління ефективністю процесів сталого розвитку регіону та його суб'єктів. Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління: матеріали XV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції/ за заг. ред.

д-ра екон. наук, професора М. Є. Рогози, Г. В. Карнаухової (м. Полтава, 18–19 грудня 2025 року). Полтава: ПУЕТ, 2026. С.248-251.

Особистий внесок автора: обґрунтовано підходи поєднання стратегування та проектного підходу, формуючи таким чином інтегрований підхід забезпечення підвищення стійкості регіону та його суб'єктів, сприяють економічному зростанню враховують соціальну справедливість та екологічну стабільність на напрямках та проектах розвитку.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Визнаючи авторський внесок у вигляді отриманої наукової новизни, теоретичне та практичне значення дисертації є підстави вважати, що дисертаційна робота Савченка Олександра Сергійовича на тему «Управління спроможністю розвитку територіальних громад у процесі післявоєнного відновлення України», подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм науковим рівнем, актуальністю тематики, ступенем наукової новизни, теоретичною та практичною значущістю отриманих результатів, змістом і оформленням повністю відповідає вимогам пп. 5, 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а також відповідає напряму наукових досліджень Полтавського університету економіки і торгівлі та предметній області освітньо-наукової програми «Менеджмент» за спеціальністю 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування.

РЕКОМЕНДУВАТИ:

1. Дисертаційну роботу Савченка Олександра Сергійовича на тему «Управління спроможністю розвитку територіальних громад у процесі післявоєнного відновлення України», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», рекомендувати до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

2. Головою спеціалізованої вченої ради призначити: **Перебийноса Василя Івановича**, професора кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем Полтавського університету економіки і торгівлі, доктора економічних наук (спеціальність 08.07.02 Економіка сільського господарства і АПК), професора.

Рецензентами призначити:

Гудзь Тетяну Павлівну, директора Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації Полтавського університету економіки і торгівлі, доктора економічних наук (спеціальність 08.00.08 Гроші, фінанси і кредит), професора;

Кононенко Жанну Андріївну, в.о. завідувача кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем Полтавського університету економіки і торгівлі, кандидата економічних наук (08.00.04

Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)),
доцента.

Опонентами призначити:

Ковальова Анатолія Івановича, ректора Одеського національного економічного університету, професора кафедри економіки, права та управління бізнесом Одеського національного економічного університету, доктора економічних наук (спеціальність 08.00.04 Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)), професора;

Лайка Олександра Івановича, заступника директора з наукової роботи Державної установи «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України», доктора економічних наук (спеціальність 08.00.03 Економіка та управління національним господарством), професора.

У голосуванні прийняли участь всі присутні: («за» – 10 осіб; «проти» – немає; «утримались» – немає).

Голова засідання: завідувач кафедри менеджменту, д.е.н., професор

Людмила ШИМАНОВСЬКА-ДІАНИЧ

Секретар: асистент кафедри менеджменту

Юрій ЄЖЕЛІЙ

«12» червня 2026 року

Особистий підпис Л. Шимановської-Діанич,
ЗАВІРЯЮ Ю. Єжелій
Спеціальник відділу кадрів ПУЕТ
Prof. Л. Золотавець